

Nr 660

Av herr **Hedlund m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 39, angående vissa frågor berörande domänverket.*

(Lika lydande med motion nr 547 i Andra kammaren)

I den förevarande propositionen nr 39 föreslås bl. a., att domänstyrelsen skall få bemyndigande att besluta om inköp i fråga om skogsmark, där köpeskillingen för det aktuella objektet i dess helhet ej överstiger 100 000 kronor och där vederbörande lantbruksnämnd eller under vissa förutsättningar lantbruksstyrelsen och i förekommande fall fastighetsbildningsmyndigheten tillstyrkt förvärvet. Enligt gällande bestämmelser har domänstyrelsen sådan befogenhet för inköp av mark, som tillhör lantbruksnämnd. Förslaget innebär alltså, att bemyndigandet skulle utsträckas till att omfatta även inköp av enskilda tillhöriga fastigheter under de angivna förutsättningarna.

Nuvarande ordning med beslutanderätten förlagd till Kungl. Maj:t i dylika fall är administrativt betungande för såväl Kungl. Maj:ts kansli som domänstyrelsen. Den föreslagna utvidgningen av domänstyrelsens bemyndigande i fråga om inköp av skogsmark från enskilda innebär sålunda en administrativ förenkling. Det är emellertid härvid angeläget, att garantier skapas för att domänverkets inköspolitik inte motverkar den strukturrationalisering av det mindre bondeskogsbruket som staten genom lantbruksnämnderna söker genomföra. I detta syfte bör sådana riktlinjer anges för domänstyrelsens inköspolitik, att densamma i huvudsak inriktas på förvärv av skogsmark från lantbruksnämnderna. I den mån förvärv från enskilda sker enligt det utvidgade bemyndigandet bör som villkor gälla att domänverket ställer motsvarande areal skogsmark till förfogande för strukturrationaliseringen inom jordbruket och bondeskogsbruket.

I propositionen föreslås, att domänstyrelsen skall få utnyttja bemyndigandet under den allmänna förutsättningen av att vederbörande lantbruksnämnd tillstyrker förvärvet. En sådan delegering av beslutanderätten till lantbruksnämnderna är i och för sig önskvärd. Då de markbyten som enligt vad vi ovan anfört bör gälla som villkor för utnyttjande av bemyndigandet även bör kunna ske över länsgränserna, synes det oss dock nödvändigt att lantbruksnämnds beslut om medgivande av sådant förvärv för domänstyrelsen skall vinna giltighet först sedan det fastställts av lantbruksstyrelsen.

Det är enligt vår mening nödvändigt att i sammanhanget rikta uppmärksamheten på att under senare tid en stark ökning kunnat förmärkas i fråga

om domänverkets inköpsaktivitet. Domänverket har ofta uppträtt som köpare av välbelägna medelstora och större jord- och skogsbruksegendomar i södra och mellersta Sveriges jordbruksbygder och därvid — till följd av att det tillämpar en lägre förräntningsprocent enligt den s. k. normalrättan — erbjudit väsentligt högre priser än vad som lantbruksorganisationen tillämpar och vad som är normalt för orten. De störningar som härigenom åstadkommits på fastighetsmarknaden har i betydande utsträckning försvårat verksamheten med skogskomplettering. Dessa störningar skulle kunna undvikas, om lantbruksnämndernas och domänverkets inköpsverksamhet samordnades för att på så sätt undvika konkurrens mellan två statliga organ.

Domänverkets expansiva inköspolitik har medfört en successiv utökning av statens skogsinnehav på bekostnad av det enskilda skogsbruket. Under perioden 1956—1959 ökades domänverkets markinnehav med 3 300 hektar per år. I stor utsträckning har domänverket förvärvat skogsmark också inom jordbruksbygder. Särskilt inom vissa trakter i södra Sverige har domänverkets inköspolitik medfört en icke obetydlig förskjutning i fördelningen av skogsinnehavet mellan staten och enskilda. Enligt en utredning år 1955 ligger närmare 500 000 hektar av den statsägda skogen i jordbruksbygder. Statens markinnehav i jordbruksbygderna bör enligt vår mening successivt avvecklas och marken, där så är lämpligt, användas för komplettering av enskilda fastigheter. Statens aktivitet bör i stället inriktas på sådana områden och fastigheter där samhällliga insatser från näringspolitiska synpunkter befinnes angelägna. Domänverkets medverkan i strukturrationaliseringen inom jordbruket och bondeskogsbruket har emellertid hittills icke fått till närmelsevis önskvärd omfattning. I motionerna I: 239 och II: 287 till årets riksdag har hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t angående prövning i syfte att intensifiera domänverkets medverkan i ifrågavarande avseende. Vi instämmer i detta yrkande.

Anledningen till den expansiva inköspolitik, som domänverket bedrivit, torde i huvudsak vara att söka i de betydande vinster som verket uppnått vid försäljning främst av tomtmark, som genom utvecklingen kraftigt stigit i värde. Enligt gällande bestämmelser skall markfondens medel användas för inköp av skogsbärande eller till skogsbörd tjänlig mark. Främst genom tomtmarksförsäljningarna har sålunda ett ständigt ökat kapital influtit till markfonden, vilket domänverket utnyttjat till utökning av markinnehavet. En sådan inköspolitik är emellertid inte i överensstämmelse med det ursprungliga syftemålet att någon förskjutning i fördelningen av skogsmark mellan de olika ägarekategorierna i stort sett inte skulle få komma till stånd. Det synes oss därför angeläget att en omprövning sker i fråga om markfondens användning i syfte att möjliggöra, att medel från fonden kan få disponeras även för andra angelägna ändamål. Det bör exem-

pelvis vara önskvärt att medel från markfonden överföres till förnyelsefonden att ianspråktagas för olika skogsproduktions- och sysselsättningsfrämjande åtgärder. Sådana åtgärder avser bl. a. skogsbilvägnätets utbyggnad, skogsdikningar och anläggande av nya bestånd på kvarvarande ofruktbara kalmarker. Det bör också kunna tänkas, att markfondsmedel finge disponeras för investeringar i statens skogsindustriella verksamhet. Ett annat angeläget användningsområde, nämligen inköp av områden lämpliga som natur- och fritidsreservat, har förordats i de till årets riksdag väckta motionerna 1: 36 och II 34.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 39 måtte

I. medgiva i propositionen förordade bemyndigande för domänstyrelsen att besluta även om inköp av skogsmark från enskilda fastigheter, där köpeskillingen för det aktuella objektet i dess helhet ej överstiger 100 000 kronor, under förutsättning av att samtidigt föreskrives

dels att domänstyrelsen vid utnyttjande av bemyndigandet skall ställa motsvarande areal skogsmark till förfogande för strukturrationaliseringen inom jordbruket och bondskogsbruket,

dels att för giltighet av lantbruksnämnds beslut om medgivande av sådant förvärv för domänstyrelsen jämväl skall gälla, att beslutet fastställts av lantbruksstyrelsen;

II. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådana riktlinjer för domänverkets inköspolitik, att densamma i huvudsak inriktas på förvärv av skogsmark från lantbruksnämnderna;

III. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående vidgat användningsområde för medlen i domänverkets markfond, i enlighet med vad ovan anförts.

Stockholm den 21 februari 1962

Gunnar Hedlund

Sven Vigelsbo

Nils G. Hansson

Per Svensson
i Stenkyrka

Lars Eliasson
i Sundborn

Gustaf Svensson
i Vä